

Gyermeknevelés és munka – baba-mama kutatás

Betekintő

A kisgyermekes családok közt végzett baba-mama kutatás során a munka és a család összeegyeztetése témakörben az alábbi válaszokat kaptuk:

A munka és a család összeegyeztetése a legtöbb megkérdezett szerint lehetséges. A családanyai szerep is legalább annyit ér, mint a munkaerőpiacon dolgozni. A legmegfelelőbb egy kisgyermekes anya számára a rugalmas foglalkoztatás.

A többség, férfiak és nők egyaránt, a gyermek 2 és 6 éves kora közötti időszakban tartja ideálisnak az anya munkába állását.

A férfiak gyermek melletti otthonmaradásával kapcsolatban inkább a nők képviselik a hagyományosabb gondolkodásmódot.

A fiatal szülők közt - habár a mai világban egyre elterjedtebb a férfiak és nők azonos szerepvállalása a családi életben - még mindig magas a tradicionális felfogást vallók aránya. Ugyanakkor a többség egyetért azzal, hogy jó, ha egy családban két kereső van.

BEVEZETÉS

Magyarországon az eddigi kutatási eredmények szerint jellemző a hagyományos családfelfogás, ahol a férj a család fő anyagi fenntartója, és a családi élet és gyermeknevelés főként a feleség felelőssége (Makay-Spéder 2018). Emellett a kétkeresős családmodellt is támogatja a közvélemény legnagyobb része Magyarországon (Pongráczné 2011), vagyis általában helyeslik azt, hogy a feleség, illetve anya is munkát vállaljon, még ha a család eltartásában nagyobbak is látják a férj, a férfi felelősségét. Megjegyzendő, hogy egy szociológiai vizsgálati eredmény (Ravanera 2007) szerint a házas, gyermeket nevelő nők bizonyultak a legaktívabbnak a különböző társadalmi közösségekben – tehát nem szigeteli el társadalmilag a nőket (főként a házas nőket) az, ha a gyer-

meknevelés a férfiakénál nagyobb szerepet játszik az életükben, mivel a gyermek komoly szerepet játszik szülei társadalmi kapcsolatrendszerének kiépülésében (Engler 2017). Nem csak az elszigetelődés, de a lelkiállapot szempontjából sem hátrány, ha egy édesanya otthon marad a gyermekével, a Hungarostudy 2006 kutatás eredményei szerint a GYES-en, GYED-en lévő édesanyák voltak a második legboldogabbak a megkérdezettek közt. (Kopp-Skrabski, 2008).

A magyar gyermekgondozási ellátások (CSED, GYED és GYES) által nyújtott anyagi támogatás megkönnyíti, hogy az anyák akár 3 éves koráig a gyermekükkel maradjanak otthon, és a legtöbbjük él is ezzel a lehetőséggel – így például 2017-ben a 3 évnél fiatalabb gyermekkel rendelkező 25-49 éves anyáknak

csak a 15%-a volt munkavállaló (Makay 2018). A 3-6 éves korú gyermekeket illetően azonban változóban van a közfelfogás – míg 2000-ben még a többség attól tartott, hogy az ennyi idős gyermekek megsínylik, ha az édesanyjuk munkát vállal, addig 2016-ra már csak a kérdezettek alig harmada látta így. A legtöbben emellett úgy gondolják, hogy ha az anyák otthonról (távmunkában) vagy pedig részmunkaidőben dolgozhatnak,

akkor az 1-3 éves korú gyermekek esetében is elfogadható lenne az édesanya munkavállalása. Ez azonban egyáltalán nem jellemző helyzet: míg a szomszédos Ausztriában a nők közel fele részmunkaidőben vállal munkát, nálunk mindössze 5% ez az arány. A 2-3 éves gyermekek anyáinak munkavállalását 2016-ra a magyar közvélemény többsége már helyeselte volna abban az esetben is, „ha elég bölcsőde lenne az országban” (Makay, 2018).

A BABA-MAMA KUTATÁSRÓL

A felmérést a 2018 novemberében megrendezett budapesti Baba-mama expo rendezvényhez kapcsolódóan hirdettük meg. 2402 személy töltötte ki az online kérdőívet, ez kiegészült 431 papír alapú kitöltővel, így összesen 2833 érvényes kitöltő volt. A válaszadók többsége 26-40 év közötti (81,1%), felsőfokú végzettséggel rendelkező (58,7%), és nagy többségük nő (82,7%). Többségük Budapesten (48,3%) és Pest megyében (25,3%) lakik. Közel kétharmaduk (64,5%) házasságban, 28,5%-uk élettársi kapcsolatban él.

A kérdésre választ adók közül 9,9% gyermektelen, 1 gyermeke 49,6%-nak volt, közel harmadának 2 gyermeke (28%), és 3 vagy több gyermekkel a fennmaradó 12,5% rendelkezik. A gyerekszámba a magzatok is beleszámítanak, a válaszadók 28,5%-a volt várandós, ők inkább érezték magukat nagyon boldognak, mint „csak” boldognak. Ugyanakkor a válaszadó férfiak között valamivel többen jelölték meg a ’nagyon boldog vagyok’ választ, mint a nők.

A mintánkban a nyolc általánost vagy ke-

vesebbet végzettek aránya mindössze 1%, ennek megfelelően az eredmények végzettség szerinti összehasonlítása is csak annak figyelembevételével lehetséges, hogy a legalacsonyabb végzettségűekre vonatkozó eredmények inkább jelzésértékűek, mint erős statisztikai eredmények.

A megkérdezettek 85%-a, 2407 személy válaszolt a háztartás havi jövedelmére vonatkozó kérdésre. Ennek alapján a legtöbben a 200 ezer és 400 ezer forint közötti sávba tartoznak.

Az általunk föltesztelt kérdések részben az egy- vagy kétkeresős családmódel témáját és az apák szerepével kapcsolatos elképzeléseket járták körül. Kirajzolódnak a közvélemény felfogásának árnyalatai abban a kérdésben is, hogy az édesanya a gyermek születése után vállalon-e újra munkát, és ha igen, akkor gyermeke mennyi idős korában tegye ezt.

Mostani elemzésünkben a gyermekneveléssel járó munka és a munkapiaci munkavállalás összefüggéseihez kapcsolódó válaszok értékelésére kerül sor.

OTTHONI SZEREPEK ÉS MUNKAVÁLLALÁS

A mai magyar társadalomban általános a kétkeresős családmódel. Ebben a helyzetben alapvető kérdésként merül fel, hogy meddig

kell, meddig érdemes otthon maradni egy kismamának a gyerekekkel? Csak az édesanya maradhat, maradjon-e otthon a gyerekekkel?

Az otthon végzett munka értéke hogyan viszonyul az otthontól távol, a munkahelyen végzett munkához? Mi a jó a kisbabának, mi a jó az édesanyjának? Általában, összeegyeztethető a munka és a család? Kérdéseink az ezekkel kapcsolatos attitűdöket vizsgálták. Általában elmondható, hogy a munka és a család összeegyeztetése a legtöbb megkérdezett szerint lehetséges. A felsőfokú

végzettségűek kicsit nagyobb arányban értenek ezzel egyet, ami arra utalhat, hogy magasabb végzettséggel csökken a munkaerőpiaci kiszolgáltatottság, könnyebb lehet családbarát szempontokat is alkalmazó munkahelyet találni. Összességében 58,8% gondolja összeegyeztetőnek a két területet, és mindössze 12,1% utasítja el az állítást.

1. táblázat: A munkát és a családot össze lehet egyeztetni.

	egyáltalán nem ért egyet	nem ért egyet	egyet is ért meg nem is	egyetért	teljes mértékben egyetért
Mind	4,0%	8,1%	29,1%	32,6%	26,2%
Férfi	3,7%	7,9%	27,1%	31,3%	30,0%
Nő	4,0%	8,2%	29,5%	32,9%	25,4%
Nincs gyereke	3,3%	6,2%	24,8%	38,3%	27,4%
1 gyereke van	3,3%	7,5%	29,0%	34,6%	25,6%
2 gyereke van	5,9%	9,3%	29,6%	28,6%	26,6%
3 vagy több gyereke van	2,8%	9,1%	32,3%	28,9%	26,9%
szakmunkásképző	3,5%	6,9%	22,9%	28,5%	38,2%
érettségi	3,7%	8,7%	27,7%	30,2%	29,7%
érettségi utáni szakképzés	5,0%	9,1%	30,0%	30,5%	25,4%
felsőfokú	3,6%	7,7%	29,8%	34,7%	24,3%

A megkérdezettek többsége szerint jó, ha van két kereső a családban, ugyanakkor a családanyai szerep is legalább annyit ér, mint dolgozni, valamint a legmegfelelőbb egy kisgyermekes anyjának a rugalmas foglalkoztatás lenne. A kisbábak esetében 17%, az 1-3 éves gyermekek esetében 20% gondolja úgy,

hogy nem sínylek meg, ha édesanyjuk dolgozni megy, a 3-6 éves korban azonban már a többség úgy érzi, nem gond a gyermeknek az édesanya munkavállalása. 81% úgy gondolja, a rugalmas munkavállalás a legjobb egy kisgyermekes édesanya számára.

2. táblázat: Mennyire ért egyet a következő állításokkal?

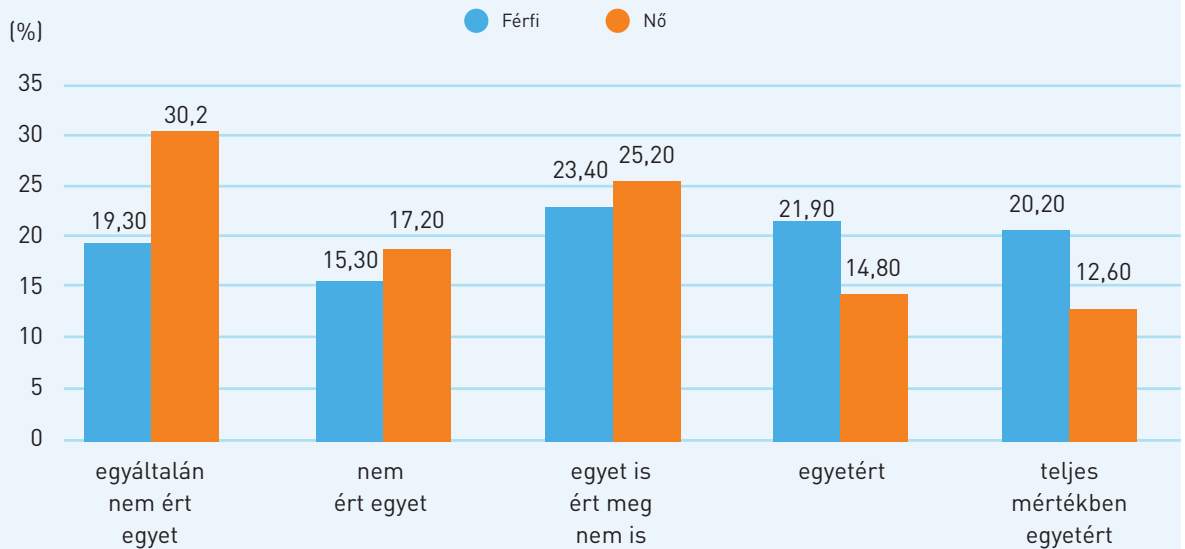
Válaszadók %	egyáltalán nem ért egyet	nem ért egyet	egyet is ért meg nem is	egyetért	teljes mértékben egyetért
Egy kisgyermekes anya számára az a legjobb, ha rugalmas módon (részmunkában, távmunkában) tud dolgozni.	2,2	3,5	13,7	22,8	57,8
A férfi keresse a pénzt, a nő lássa el a családot.	28,4	16,9	24,8	16,0	13,9
Két kereső kell egy családban.	5,0	7,9	21,5	22,9	42,7
Jó, ha két kereső van egy családban.	0,9	1,4	11,8	25,7	60,2
A háziasszonyi, családanyai szerep önmagában legalább annyit ér, mint munkahelyen dolgozni.	3,5	4,9	13,1	19,6	58,9
A kisbaba megsínyli, ha az anyja dolgozik	8,1	8,6	20,0	23,5	39,8
Az 1 és 3 év közötti gyermek megsínyli, ha az anyja dolgozik	10,1	9,3	22,9	24,3	33,4
A 3 és 6 év közötti gyermek megsínyli, ha az anyja dolgozik	31,7	22,5	25,0	13,3	7,5

CSALÁDMODELL: EGY VAGY KÉT KERESŐ LEGYEN?

Ha részletesebben nézzük az attitűdöket, a különböző csoportok közt jelentős eltérést láthatunk. A férfiak ebben a kérdésben tradicionálisabb álláspontot képviselnek, a nők valamivel nagyobb arányban utasítják el, hogy csak a férfi tartsa el a családot. A férfiak

inkább gondolják úgy, hogy az ő dolguk a pénzkereset, míg a nők feladata a család ellátása (42% egyetértett ezzel, 33% nem). Ugyanakkor a nők többsége éppen ellenkező véleményen volt, 47% nem értett ezzel egyet.

1. ábra: A férfi keresse a pénzt, a nő lássa el a családot – nemek szerint

Családméret szerint a hagyományos munkamegosztásnak a nagycsaládosok körében a legnagyobb a támogatottsága. A válaszok összefügghetnek azzal, hogy a nagycsaládos létet eleve inkább azok választják, akik közt

elfogadottabb, hogy az édesanya tovább marad otthon a gyerekekkel és nem pénzkereső tevékenységet folytat, illetve ők tapasztalhatják inkább meg, hogy a család így is fenn tartható.

3. táblázat: A férfi keresse a pénzt, a nő lássa el a családot – gyermekszám szerint

A férfi keresse a pénzt, a nő lássa el a családot	Nincs gyereke	1-2 gyerekesek	3-nál több gyerekesek
egyáltalán nem ért egyet	33,20%	28,20%	25,90%
nem ért egyet	19,40%	17,50%	11,70%
egyedül is ért meg nem is	22,40%	25,10%	25,70%
egyedül	14,20%	15,90%	17,80%
teljes mértékben egyedül	10,80%	13,30%	19,00%

Ha arra kérdezzük rá, kell-e két kereső a családban, ezt a nagycsaládosok kicsit kevésbé támogatják, és, bár ennek szükségességét elismerik, a bizonytalanok aránya köztük

a legmagasabb. Az erre a kérdésre adott válaszok valószínűleg sok esetben inkább a tényszerű helyzetet rögzítik, mint az ideálisnak tartott állapotot.

4. táblázat: Két kereső kell egy családban

	Nincs gyereke	1-2 gyerekesek	3-nál több gyerekesek
egyáltalán nem ért egyet	4,90%	4,60%	7,20%
nem ért egyet	6,30%	7,90%	9,30%
egyet is ért meg nem is	18,70%	21,30%	25,50%
egyetért	24,60%	23,20%	19,70%
teljes mértékben egyetért	45,50%	43,00%	38,30%

Figyelemre méltó ugyanakkor, hogy arra a kérdésre válaszolva, kell-e két kereső a családban, a teljesen vagy részben elutasítók jóval kevesebben vannak, mint azok, akik egyetértenek azzal, hogy a férfi keresse a pénzt,

a nő lássa el a családot – ami pedig nem a két-keresős modellel való egyetértést tükrözi. E mögött az ellentmondás mögött az ideális kép és a valóságos helyzet, a realitás (szükség van két keresőre) különbözősége állhat.

5. táblázat: A férfi keresse a pénzt, a nő lássa el a családot – végzettség szerint

	szakmunkásképző, szakiskola	érettségi	érettségi utáni szakképzés	felsőfokú
egyáltalán nem ért egyet	15,20%	23,80%	23,70%	23,70%
nem ért egyet	8,70%	14,40%	15,40%	15,40%
egyet is ért meg nem is	29,00%	24,80%	27,80%	27,80%
egyetért	21,70%	15,20%	16,50%	16,50%
teljes mértékben egyetért	25,40%	21,80%	16,70%	16,70%

Az egykeresős családmodell elutasítása a végzettség emelkedésével érthetően emelkedik, hiszen a nők tanulásának fontos célja, hogy az életükben a tanultakat felhasználhassák. A végzettséggel való kapcsolat arra utal, hogy a két kereső megléte elsősorban nem pénz-

kérdés, hanem a társadalmilag hasznos élet iránti igény megmutatkozása, amivel összecseng, hogy a jövedelem növekedésével is ugyanez az összefüggés mutatható ki, vagyis nem a pénz, kereset hiánya a legfontosabb háttértényező.

6. táblázat: A férfi keresse a pénzt, a nő lássa el a családot – havi jövedelemszint szerint

	200 000 Ft. alatt	200 000- 400 000 Ft. között	400 001- 600 000 Ft. között	600 000 Ft. fölött
egyáltalán nem ért egyet	18,40%	26,30%	30,90%	41,00%
nem ért egyet	11,60%	17,70%	17,90%	19,30%
egyet is ért meg nem is	28,20%	25,10%	25,60%	15,60%
egyetért	18,70%	16,00%	14,40%	12,20%
teljes mértékben egyetért	23,10%	14,80%	11,20%	11,90%

Ez arra utal, hogy a gyerekszületés ösztönzése nem oldható meg csupán anyagi támogatással, lehetővé kell tenni, hogy a nők a család mellett igényeik, saját magukkal szemben támasztott elvárásaik szerint munkát is tudjanak vállalni. Fontos azonban, hogy a szabad választás lehetősége meg-

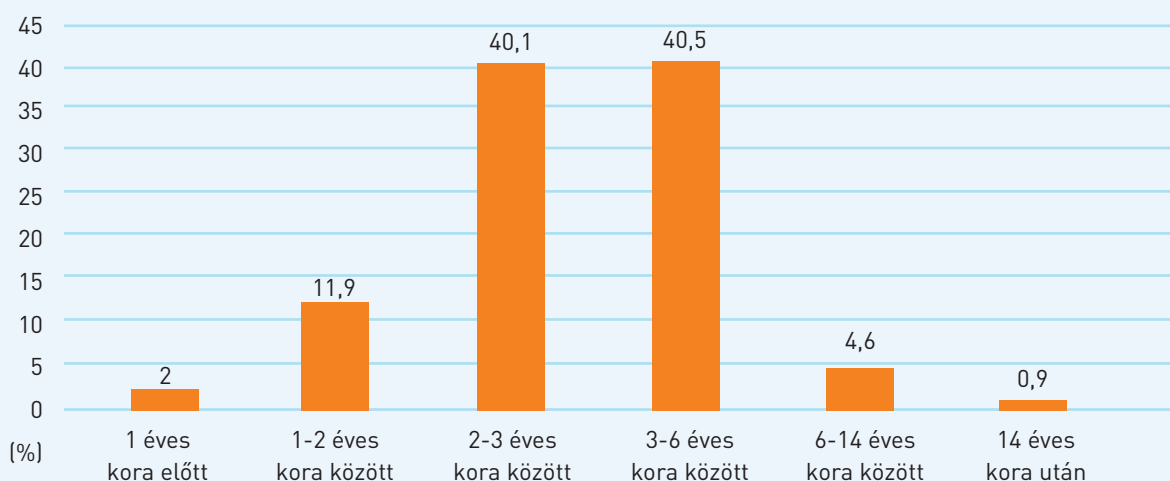
maradjon a családi és munkahelyi feladatok vállalása közt, hiszen még mindig úgy gondolja a megkérdezettek majdnem egynegyede, hogy a háziasszonyi, családanyai szerep értéke kisebb, mint a munkahelyen végzett tevékenységeké.

MUNKAVÁLLALÁS A GYERMEK SZÜLETÉSE UTÁN

A válaszadók többsége, férfiak és nők egyaránt, a gyermek 2 és 6 éves kora közötti időszakban tartja ideálisnak az anya munkába állását. Ugyanannyian jelölték meg a 2 és

3 éves kor közötti időszakot, mint amennyien az óvodás kort. Az 1 éves kor előtti, illetve a 6 éves kor utáni munkavállalás támogatottsága alacsony.

2. ábra: A gyermeke születését követően Ön szerint mikor lehet, érdemes újra munkát vállalni az édesanyának? (%)

A nagycsaládosok később vállalnának munkát, az óvodás kort jelölték meg a legtöbben, míg a kevesebb gyermekkel rendelkezők vagy még csak gyermeket tervezők már a 2-3 éves életkort is megfelelőnek tartják.

Az egy éves kor előtti munkavállalás elutasíttottsága a megkérdezettek közt magas, összesen mindössze 2%-uk tartja megfelelőnek, legtöbben a még gyermektelenek közül.

7. táblázat: A gyermeke születését követően Ön szerint mikor lehet, érdemes újra munkát vállalni az édesanyának?

	Nincs gyermeke	1-2 gyerekesek	3-nál több gyerekesek
1 éves kora előtt	3,80%	1,80%	1,80%
1-2 éves kora között	14,30%	12,10%	9,40%
2-3 éves kora között	38,90%	42,00%	29,50%
3-6 éves kora között	37,40%	39,60%	48,00%
6-14 éves kora között	4,50%	3,90%	8,80%
14 éves kora után	1,10%	0,60%	2,60%

A munkába visszatéréshez a gyermek ideális kora a végzettséggel szorosan összefügg, minél magasabb, annál korábban gondolják érdemesnek a munkavállalást. Egy éves

kor előtt azonban még a legmagasabb végzettségűek közt is kevesen, mindössze 2,7% tartaná ezt helyesnek.

8. táblázat: A gyermeke születését követően Ön szerint mikor lehet, érdemes újra munkát vállalni az édesanyának? – végzettség szerint

	érettségi	érettségi utáni szakképzés	felsőfokú végzettség
1 éves kora előtt	1,00%	1,00%	2,70%
1-2 éves kora között	8,80%	7,70%	14,90%
2-3 éves kora között	32,40%	36,50%	43,80%
3-6 éves kora között	52,30%	47,70%	34,60%
6-14 éves kora között	5,00%	6,00%	3,40%
14 éves kora után	0,50%	1,10%	0,70%

Minél magasabb a család jövedelme, annál kevésbé értenek egyet azzal az állítással, hogy „az 1 és 3 év közötti gyermek megsínyli, ha az anyja dolgozik”. Igaz ez minden általunk kérdezett gyermek korcsoport esetében

(csecsemő, kisgyermek, gyermek). Ennek hátterét is érdemes lenne vizsgálni, pl. mennyiben vesznek igénybe külső segítséget a magasabb jövedelemmel rendelkező családok és adják át a gondozási feladatokat az anyák.

Szintén fontos tényező lehet, hogy a magasabb háztartási jövedelem valószínűleg sok esetben két keresőt jelent a családban,

így természetesen pozitívabbnak ítélik meg a saját gyakorlatukat, vagy az ahhoz közelebb eső válaszlehetőségeket.

9. táblázat: Mennyire ért egyet a következő állításokkal? – havi jövedelemszint szerint

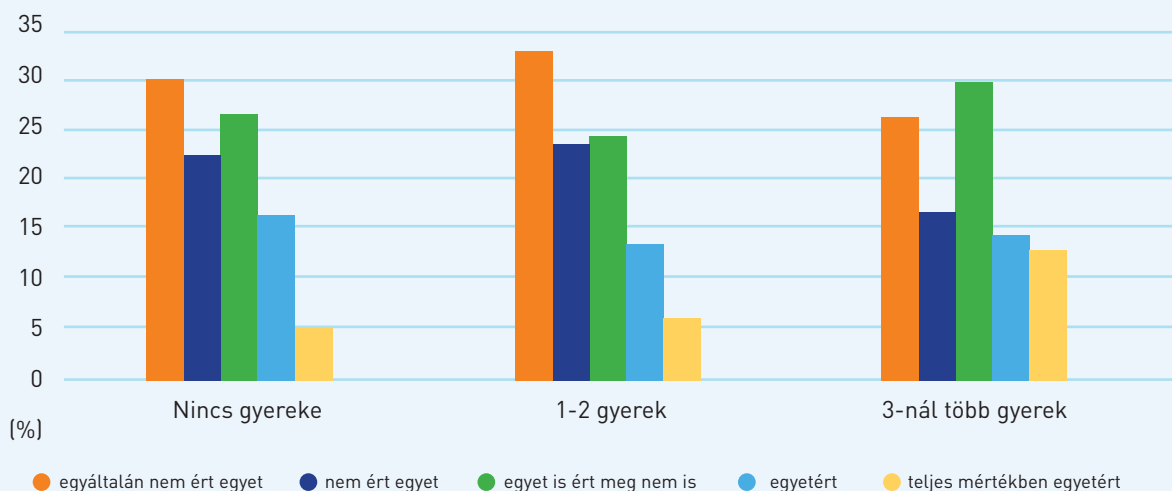
	200 000 Ft. alatt	200 000- 400 000 Ft. között	400 001- 600 000 Ft. között	600 000 Ft. fölött
egyáltalán nem ért egyet	6,50%	6,70%	8,00%	15,20%
nem ért egyet	5,50%	8,30%	10,10%	8,10%
egyet is ért meg nem is	25,30%	19,90%	17,30%	19,90%
egyetért	21,50%	22,40%	25,10%	22,60%
teljes mértékben egyetért	41,30%	42,60%	39,50%	34,10%

A generációk közti szemléletmódváltás is tetten érhető. Minél idősebbek a válaszadók, annál inkább egyetértenek azzal, hogy a kisbaba megsínyli, ha az anya dolgozik. A 25 év alattiak kevésbé értenek egyet ezzel (14% nem ért egyet, emellett 31% bizonytalan), az ennél idősebbek azonban nagy többséggel inkább egyetértenek az állítással, szintén alacsony elutasítási aránnyal.

Általánosságban magas az elutasítók aránya azzal az állítással kapcsolatban, hogy még

3 és 6 éves kor közt sem jó a gyereknek, ha az édesanyja dolgozik. A nagycsaládosokra is inkább ennek a nézetnek az elutasítása jellemző, habár kisebb mértékben, mint a kevesebb gyermekkel rendelkezők közt. Fontos, hogy az ilyen életkorú gyermeket nevelő édesanyák számára már biztosítson a társadalom lehetőséget a munkavállalásra, hiszen könnyebben érezhetik azt, munkájuk felesleges, a gyermekük már nem igényli az egész napos felügyeletet.

3. ábra: A 3 és 6 év közötti gyermek megsínyli, ha az anyja dolgozik – gyermekszám szerint

A 3-6 éves gyermekekre vonatkozó állítás esetén egyértelműen minél magasabb a válszadók iskolai végzettsége, annál inkább

utasítják el, hogy a gyermek megsínyli, ha az anya dolgozik.

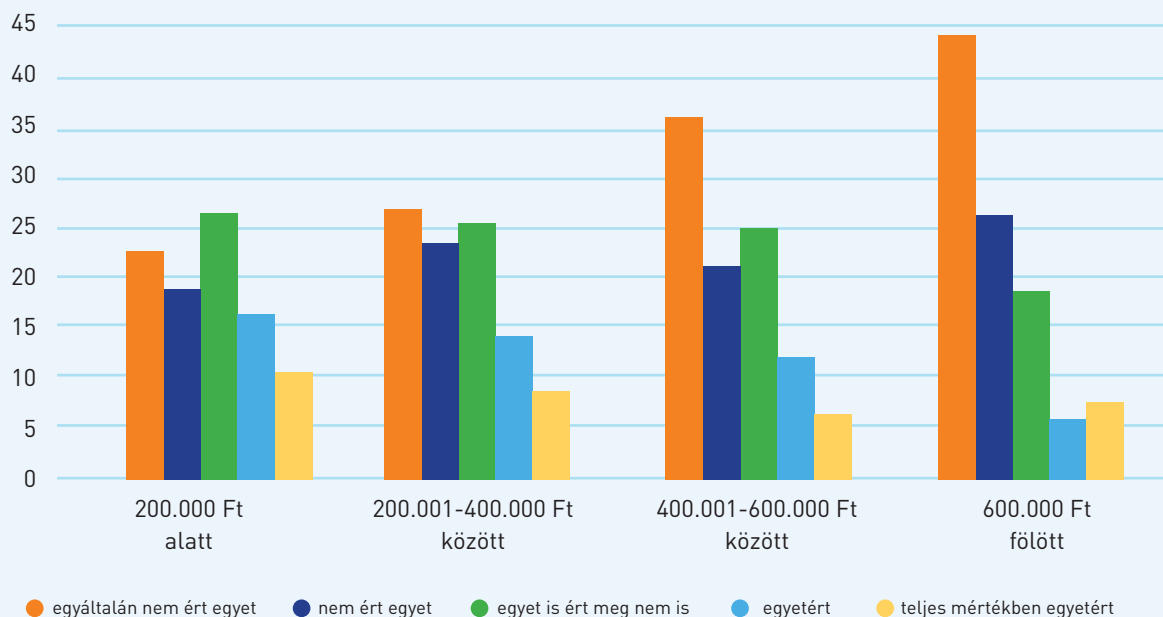
10. táblázat: A 3 és 6 év közötti gyermek megsínyli, ha az anyja dolgozik – végzettség szerint

	8 általános vagy kevesebb	szak-munkásképző,	érettségi	érettségi utáni szak-	felsőfokú
egyáltalán nem ért egyet	11,10%	26,10%	24,40%	28,20%	35,70%
nem ért egyet	14,80%	8,00%	23,40%	20,90%	24,40%
egyet is ért meg nem is	18,50%	26,10%	26,50%	29,00%	23,20%
egyetért	37,00%	19,60%	15,70%	14,20%	11,40%
teljes mértékben egyetért	18,50%	20,30%	10,00%	7,70%	5,40%

A nők a férfiaknál kisebb arányban értenek egyet azzal az állítással, hogy a 3-6 éves gyermek megsínyli, ha az anya dolgozik. A 3-6 éves gyermekek esetén a 35 év alattiak jelentős többsége gondolja azt, hogy nem

ártana ezeknek a gyermekeknek az anya munkavállalása. Megfigyelhető az anyai munkavállalás nagyobb elutasítása magasabb jövedelem esetén.

4. ábra: A 3 és 6 év közötti gyermek megsínyli, ha az anyja dolgozik – havi jövedelemszint szerint

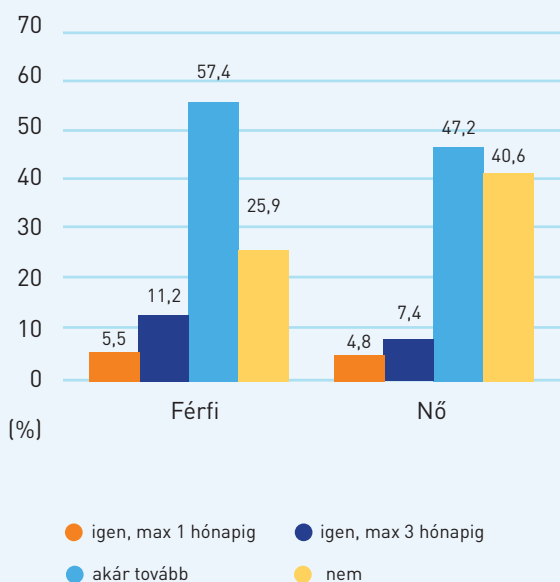
KI MARADJON OTTHON A GYERMEKKEL?

A gyerekek vállalása során a férfiak egyre több feladatot vállalnak, ezek közül az egyik fontos kérdés, ki maradjon otthon a gyerekkel? Míg a tradicionális felfogás szerint ez a nő feladata, egyre többen gondolják úgy, hogy ezt az édesapa is megteheti.

De mennyire támogatott ez a felfogás a társadalomban? Mennyire gondolják így a szülők, hogy valóban jó, ha a férfi marad otthon?

A megkérdezettek többsége el tudja képzelni azt, hogy legalább rövid ideig, de a férfi maradjon a gyerek mellett, de az elutasítás mértéke jelentős. Érdekes, hogy ebben a kérdésben inkább a nők képviselik a hagyományosabb gondolkodásmódot, míg a férfiak közt csak 25,9% szerint nem jó ez a felállítás, a nők 40,6%-a nem tudja elképzelni, hogy a férfi vállalja ezt a feladatot. Ez az eredmény fontos jelzés, hogy a gyermekneveléssel kapcsolatos feladatok megosztásának hiányosságait csak úgy lehet csökkenteni, ha nem csak a férfiakat, hanem a nőket is meggyőzzük, a férfiak is kompetensek a gyermekneveléssel kapcsolatos tennivalókban.

5. ábra: Elképzelhetőnek tartja, hogy a gyermekvállalás során a pár férfi tagja maradjon otthon a gyermekkel, fizetett gyermekgondozási szabadságon?

ÖSSZEGZÉS

Tanulmányunkban a népesedéssel kapcsolatos egyik legfontosabb területet, a munka-család összeegyeztetésének háttérét adó attitűdöket, elgondolásokat vizsgáltuk. Az eredmények azt mutatják, hogy a család és munka összeegyeztetését a többség lehetségesnek tartja. Habár sok szempontból tradicionális még a mai felfogás, jelentős azoknak a köre, akik szükségesnek tartják a nők nagyobb szerepvállalását a családi életben kívül is. Emellett a családayai szerepet is legalább annyira értékelik, mint a munkahelyen végzett tevékenységet.

Habár még mindig sokan értenek egyet azzal, hogy a férfi dolga a család eltartása, a nőké a háttér biztosítása, mégis kevesen gondolják úgy, hogy elég egy kereső a családban – még a javuló családtámogatási környezetben is sokan érzik úgy, hogy a körülmények befolyásolják a döntésüket. Abban, hogy meddig szükséges otthon maradni a gyermekkel aránylag nagy az egyetértés, itt a családmérettel és a végzettséggel kimutatható összefüggések figyelemre méltóak. Mára általánosan elfogadott, hogy a gyermek 2-6 éves kora közt az édes-

anya, ha szükségét érzi, a család mellett munkát is vállal – ehhez a legmegfelelőbbnek a rugalmas munkavégzési lehetőséget tartják. Abban azonban, hogy ki maradhat otthon a gyermekkel, erősen polarizált a gondolkodás, sokan vannak, kiváltképpen a nők közt, akik nem tartják elképzelhetőnek, hogy a férfi vállalja ezt a feladatot, de még többen azok, akik számára ez akár hosszabb időre, évekre is elfogadható.

Mindezek alapján fontos, hogy a családpolitika megteremtse és megtartsa annak feltételeit, hogy a nők – és így a családok – számára valódi választás legyen a családanyai és a munkahelyi szerep is, illetve ne legyenek végleges, a másik lehetőséget kizáró választásra kényszerítve azok, akik minden területen helyt akarnak és tudnak állni.

Felhasznált irodalom

Engler Ágnes (2017). *A család mint erőforrás*. Budapest: Gondolat.

Kopp M. – Skrabski Á. (2008). *Kik boldogok a mai magyar társadalomban?* In: Kopp Mária (szerk): *Magyar lelkiállapot 2008*. Budapest: Semmelweis Kiadó.

Makay Zs. – Spéder Zs. (2018). *Apaság: a férfiak gyermekvállalása és családi szerepei*. In: Demográfiai portré 2018. Budapest: KSH NKI.

Makay Zsuzsanna (2018). *Családtámogatás, női munkavállalás*. In: Demográfiai portré 2018. Budapest: KSH NKI.